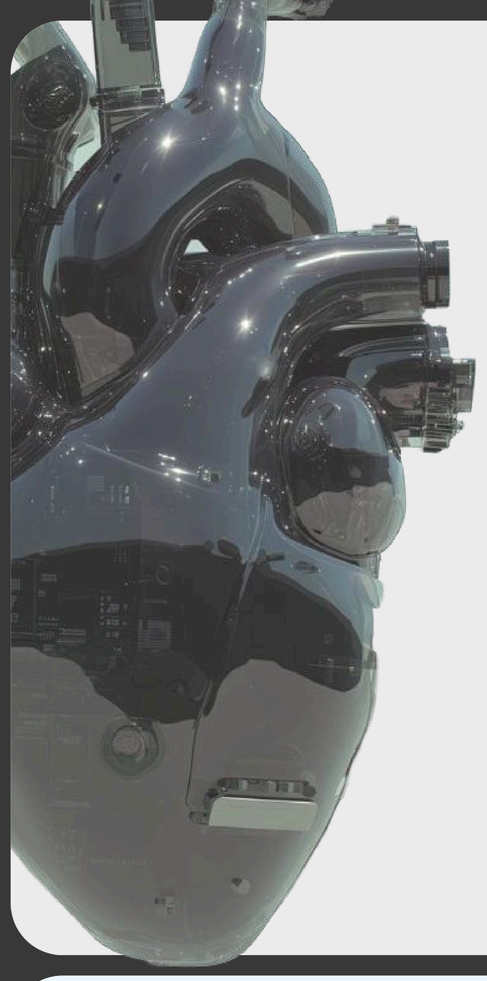
SUN’IY INTELLEKT VA
RAQAMLI IQTISODIYOTNI
RIVOJLANTIRISH MARKAZI

SUN’IY INTELLEKT TARIXI VA EVOLYUTSIYASI

30.12.25

#02

SUN’IY INTELLEKT TARIXI VA EVOLYUTSIYASI

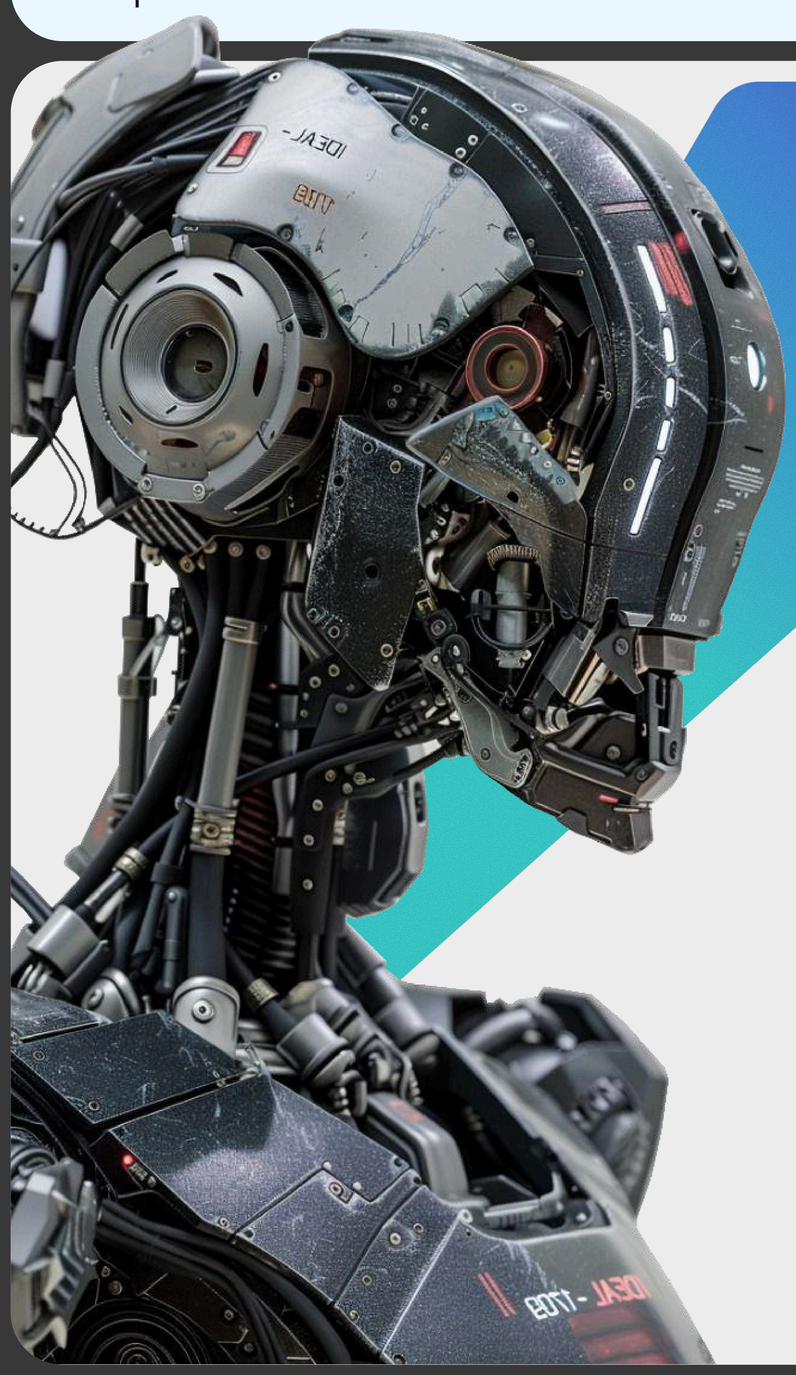
SUN’IY INTELLEKTNING SHAKLLANISHI: 1950–1990-YILLAR

Sun’iy intellekt tarixi XX asrning o‘rtalariga borib taqaladi. 1950-yilda britaniyalik olim Alan Turing “Mashinalar o‘ylay oladimi?” degan savolni ilmiy muhokamaga olib chiqdi va keyinchalik “Turing testi” deb atalgan yondashuvni taklif qildi. 1956-yilda AQShda o‘tkazilgan Dartmut konferensiyasida “sun’iy intellekt” atamasi ilmiy termin sifatida rasmiy qo‘llanila boshlandi. Shu davrda dastlabki mantiqiy dasturlar, shaxmat va shashka o‘yinlarini o‘ynay oladigan kompyuterlar yaratildi. Biroq texnologik cheklovlar, hisoblash quvvatining yetishmasligi va ma’lumotlar kamligi sababli AI rivoji sekinlashdi. Bu davr tarixda “AI qishi” deb ataladigan bir necha turg‘unlik bosqichlarini ham o‘z ichiga oladi.

MASHINALI O‘RGANISH INQILOBI: 2000-YILLAR

2000-yillarga kelib sun’iy intellekt rivojida yangi bosqich boshlandi. Bu davr mashinali o‘rganish (machine learning) yondashuvlarining keng tarqalishi bilan xarakterlanadi. Avvalgi tizimlar qat’iy qoidalarga asoslangan bo‘lsa, mashinali o‘rganish algoritmlari kompyuterlarga ma’lumotlar asosida mustaqil ravishda o‘rganish imkonini berdi. Internetning kengayishi, raqamli ma’lumotlar hajmining keskin oshishi va kompyuterlarning kuchayishi AI tizimlarining aniqligi va amaliy foydasini sezilarli darajada oshirdi. Natijada spam-filtrlar, tavsiya tizimlari va prognozlash modellarida sun’iy intellekt faol qo‘llanila boshlandi.

CHUQUR O‘RGANISH VA NEYRON TARMOQLARNING PAYDO BO‘LISHI

Keyingi muhim bosqich, chuqur o‘rganish (deep learning) va sun’iy neyron tarmoqlarning rivojlanishidir. Bu texnologiyalar inson miyasi tuzilishidan ilhomlangan ko‘p qatlamli matematik modellarga asoslanadi. 2010-yillarda grafik protsessorlar (GPU) va katta hajmdagi ma’lumotlar yordamida chuqur neyron tarmoqlar tasvirni aniqlash, nutqni tanish va tabiiy tilni qayta ishlash sohalarida katta yutuqlarga erishdi. Aynan shu davrda AI inson imkoniyatlariga yaqin natijalar ko‘rsata boshladi va kundalik texnologiyalarga chuqur kirib bordi.

GENERATIV SUN’IY INTELLEKT: CHATGPT, CLAUDE, GEMINI VA BOSHQALAR

2020-yillardan boshlab sun’iy intellektning yangi yo‘nalishi — generativ AI tez sur’atlar bilan rivojlandi. Generativ AI nafaqat mavjud ma’lumotlarni tahlil qiladi, balki yangi matnlar, rasmlar, audio va video kontent yaratish qobiliyatiga ega. ChatGPT, Claude, Gemini kabi yirik til modellari murakkab savollarga javob berish, matn yozish, tahlil qilish va muloqot qilish imkoniyatlarini namoyish etdi. Bu texnologiyalar AI’ni keng jamoatchilik uchun yanada tushunarli va ommabop qildi hamda ta’lim, biznes, media va davlat xizmatlarida yangi imkoniyatlar yaratdi.

ASOSIY JAHON YUTUQLARI VA KELAJAK RIVOJI PROGNOZI

Bugungi kunda sun’iy intellekt tibbiyot, transport, sanoat, ta’lim, davlat boshqaruvi va ilmiy tadqiqotlarda muhim rol o‘ynamoqda. Avtonom transport vositalari, tibbiy diagnostika tizimlari, aqlli shaharlar va virtual yordamchilar AI’ning amaliy natijalaridir. Mutaxassislar kelajakda sun’iy intellekt yanada ishonchli, xavfsiz va mas’uliyatli texnologiyaga aylanishini kutmoqda. Rivojlanish prognozlariga ko‘ra, AI insonni to‘liq almashtirishdan ko‘ra, uning imkoniyatlarini kengaytiruvchi va ish jarayonlarini samaraliroq qiluvchi vosita sifatida shakllanadi.

Infocom

Infocom.uz - sun'iy intellekt, raqamli iqtisodiyot, frilans va raqamli savodxonlikni oshirishga yo‘naltirilgan portal.

Digital Citizen - bu har kim o'zining raqamli savodxonlik darajasini aniqlash uchun bepul testdan o'tishi va bilimdagi kamchiliklarni to'ldirish bo'yicha tavsiyalar olishi mumkin bo'lgan platformadir.

Digital Citizen

ai.gov.uz

AI.gov.uz portali O'zbekistonda sun'iy intellekt: innovatsiyalar, tadqiqotlar va kelajak texnologiyalarini rivojlantirish

Barcha ijtimoiy tarmoqlarimizni va Markazga joriy havolalarni ochish uchun QR kod orqali o‘ting

aicenter.uz